

Werken en eten.

Op dit oogenblik heerscht in onze maatschappij het stelsel van *Concurrentie*. Veel sterker en veel minder betuigd zelf dan voorheen.

Het heerscht wel niet meer *gansche* algemeen, en b.v. het brievenvervoer is ten onzent, aan alle concurrentie onttrokken, collectivistisch geregeld; maar toch bijna algemeen; en waar het heerscht, heerscht het oppermachtig, roekeloos, met onverbiddelijke, niets sparende gestrengheid, soms met wreedheid.

Wat Generaal Booth in zijn *Darkest England* de »submerged tenth" noemde, is geen fictie, maar bestaat werkelijk. In den strijd om het leven verdrinkt, bij het doorwaden van den stroom, minstens een tiende gedeelte van wie in dien stroom zich wagen.

Reeds dit feit op zich zelf nu rechtvaardigt ten volle de vraag, of we met dit Concurrentie-stelsel ook allicht op den verkeerdten weg zijn, en of er wellicht een stelsel ware in te voeren, dat bij minder ellende meer geluk verzekeren zou.

Het gelijktijdig opkomen van het Socialisme in onderscheiden landen en werelddeelen, en de snelheid waarmee de Socialistische denkbeelden zich verspreid hebben, is dan ook alleen daáruit te verklaren, dat de schaduwzijde van het Concurrentie-stelsel al te donker werd, ieders aandacht trok en de edeler gemoederen met bezorgheid vervulde.

De nasleep onder de massa tellen we hier niet mede. Verreweg de meeste druktemakers toch volgen het socialistische vaandel, niet uit heugter motief, maar uit egoïsme, ten einde hun eigen lot te verbeteren. En gebeurt het, dat een erfenis, of wat dan ook, hen-zelve *bezitter* maakt, dan veranderen ze meestal plotseling in hardvochtige kapitalisten.

Onder de mannen van edeler zin aan alle oorden der wereld, verstaan we hier de mannen van talent en hart, die zelf buiten het gedrang zijnde, uit overtuiging tegen het Concurrentie-stelsel te veld trokken. Mannen die er niets bij te winnen, er alles bij te verliezen hadden, en die er zich den haat en den smaad van heel een Mammonistische hiërarchie door op den hals haalden.

Die vraag nu, of het Concurrentie-stelsel metterdaad zóó slecht en demoraliseerend werkt, en of het stelsel van *gezamenlijke productie* de nadeelige gevolgen van het concurrentie zou wegnemen, zonder er andere, even erge, of zelfs nog ergere, voor in de plaats te schuiven, moet zeer zeker haar beantwoording vinden in nauwkeurige bestudeering van den toestand, en in even nauwkeurige raming van wat een ander stelsel ons brengen zou.

Niet, dit geven we aan socialistische denkers volkomen toe; alsof van hen te vergen ware, dat ze ons vooraf een toekomststaat in vaste schets brachten.

Die eisch is nimmer, bij niet één overgang van toestand in toestand, gesteld, en is in zich zelf onredelijk.

Maar wat wel mag gevorderd is, dat men de oeconomische en zedelijke werking van beide stelsels en principieel én in praktische details tegenover elkander stelle, om ons met den moed tot wagen te bezielen.

Columbus kon niet zeggen, hoe Amerika er in alle bijzonderheden uit zou zien; maar dat er een andere wereld te ontdekken viel, wist hij, met een weten dat zeer zeker ook op intuïtie steunde, maar waarvoor hij toch evenzeer *redelijke* gegevens had.

Toch weigeren wij, als Christenen, vooraf reeds te verklaren, dat we ons in de toekomst van dat onderzoek gevangen geven.

Ook al ware het, dat de schaduwzijden van het Concurrentie-stelsel nog donkerder waren dan men zegt, en de verwachtingen van het Collectivisme nog schooner, dan men ons dusver heeft voorgespiegeld, toch zou hiermede de zaak voor ons niet beslist zijn.

Bleek toch, dat het Concurrentie-stelsel gegrond ware in vaste, stellige ordinantien Gods, die Hij als Schepper ons had opgelegd, dan zou aan dat stelsel onverbiddelijk zijn vast te houden, onverschillig tot welke gevolgen dit leiden mocht.

Het huwelijk is een vaste ordinantie Gods; en ook al ware het dus, dat men ons de schaduwzijde van het huwelijk nog zoo afschrikwekkend, en de lichtzijde van

de vrije liefde nog zoo aantrekkelijk voorstelde, toch zouden we geen oogenblik deinzien, maar onverbiddelijk aan de ordinantie van het huwelijk blijven vasthouden.

Zoo is het met de ordinantie van het vaderlijk gezag, en zoo veel meer. Waar Gods wil voor ons vaststaat, redeneeren we niet, maar gehoorzamen.

Bleek dus ook hier, dat het absolute Concurrentie-stelsel vastgeklonken lag in een onbetwistbare ordinantie Gods, dan zou hierin voor ons het einde van alle tegenspraak liggen, en stil gehoorzamen de vooraf voor ons vaststaande gedragslijn zijn.

Rijken en armen onder onze lezers gelieven hiervan wel nota te nemen.

Volgaarne zijn we bereid met den nood van de armen, evenals met de verworven rechten van de rijken te rekenen, maar nooit anders dan in de *tweede* plaats; altoos gaat het recht (Gods en het gezag van zijn bestel bij ons voor.

In ons artikel: *De diepste drijfveer*, hebben we dit nogmaals principieel op den voorgrond gesteld; en of men ons aan de ééne zijde nu van hardvochtigheid beticht, of aan de andere zijde ons als een verkapt socialist in den ban doet, ónt zullen we dragen en ons zeggen laten, en inmiddels *zonder aanzien des persoons* onzen plicht doen.

Reeds nu lichten we dit, met verwijzing naar één bepaald moment in het debat, toe. Ons is in Gods Woord een ordinantie gegeven voor het verband tusschen *werken en eten*.

In het paradijs na den val, sprak Hij, die over ons te gebieden heeft, dat voortaan: *de mensch in het zweet zijns aanschijns zijn brood zal eten*. En onder de bedeeling des Nieuwen Testaments is deze zelfde ordinantie herhaald en bevestigd door het apostolische getuigenis: *Die niet werkt zal niet eten*.

Indien er soms onder de Belijders van den Heere mannen mochten zijn, die achten dat deze ordinantie niet vaststaat, zoo zullen we dit wel vernemen. Voorshands gaan wij dus uit van de veronderstelling, dat deze ordinantie ons aldus gegeven is, en dat wij, met al wat mensch heet, er ons aan hebben te onderwerpen.

Beantwoordt nu aan dien eisch de toestand, die door het Concurrentie-stelsel in het leven is geroepen?

En bij die vraag nu zit onze tegenwoordige maatschappij vast, want het feit valt niet te loochenen, dat er naast elkaar twee groepen van menschen staan, waarvan de ééne groep hard werkt en eenvoudig, soms zeer sober, eet, terwijl de andere weinig of niets uitvoert en toch soms vlop eet, van het fijnste en beste, dat Gods aardrijk voortbrengt.

Of nu al een enkele meergeroede onder onze geestverwanten zich van onszelf wendt, hetzij om ons verwijzen naar die ordinantie, hetzij om ons constateeren van dit feit, — dit doet er natuurlijk niets toe; ons getuigenis is dan toch uitgegaan, en ligt ter zijner verantwoording, ook al verhardt hij er zich tegen in.

Dit staat voor rijk en arm gelijk.

Als we den »klager over zijn staat" onder de mindergeroeden de ordinantie Gods voorhouden, dat hij geen onrecht mag doen, en deswege geen landonteigening mag voortaan door een schadeloosstelling die voor 3/5 fictief is, dan doet het er niets toe, of hij deswege de *Stand*, op zij legt. Ook voor hem is ons getuigenis dan toch uitgegaan; en hij moet er zich tegen verharderen of er voor zwichten.

Dat juist is de heerlijkheid van het antirevolutionaire standpunt, dat niet sympathie of smaad, maar alleen hooger wet voor ons den doorslag geeft.

En zoo vragen we ook hier niet, of ons schrijven in den smaad van dezen of genen onder onze vrienden valt. We spreken eenvoudig omdat we overtuigd zijn en gelooven.

De ordinantie: *Wie niet werkt zal niet eten*, staat voor ons onhorroepelijk; en het stellige feit dat onze toestand niet aan die ordinantie beantwoordt, valt niet te loochenen.

Natuurlijk beperken we dit *werken* niet tot handenarbeid. Als Vondol op zijn kamer zijn *Harpsangen* dicht, en door een ander de kousen in zijn winkel laat verkoopen, werkt hij veel harder, ook al werkt hij alleen met het hoofd. In storm en onweder spant de kapitein op de brug zich veel harder in, dan de lichtmatroos, die op raaf boegspriet zich afslooft.

Alle werk telt hier mede, alle inspanning van 's menschen persoon, naar de onderschei-

dene talenten, die hij ontving, en de onderscheidene roeping die hem gegeven is.

Daarover kan onder ons geen verschil van gevoelen bestaan.

Maar ook al nemen we dit in den ruimst denkbaren zin, toch neemt dit het feit niet weg, dat er een gansche groep van mannen en vrouwen is, die eenvoudig niets werken, niets hoegenaamd uitvoeren; die zich wasschen en kleeden en verkleeden en nog eens aankleeden, en eten en drinken, en wandelen gaan, en een courant lezen, en de komedie bezoeken of in een *café* zitten, en zoo dag na dag, en week na week, *niets doende* doorbrengen.

Sociaal nu is hier niets tegen te zeggen. Ze hebben het geld, en hoeven niet te werken. Zelfs begrijpen de meesten, vooral onder de vrouwen, niet, hoe ze zouden *kunnen* werken.

Zeer stellig zondigen ze ook persoonlijk door luiheid en ijdelheid en genotzucht. Maar toch, het is niet hun persoonlijke verkiezing dat ze zoo leven. Ze zijn zoo opgevoerd, het is zoo hun sociale positie. Ook al gingen ze werken, het zou toch *fictief* zijn, en nooit het verband tot zijn recht laten komen, dat Gods ordinantie tusschen *werken en eten* gesteld heeft.

Dat deze groep *niet-werkende* en toch *vlopetende* lieden in onze maatschappij bestaat, bestaan kan, en er niet *niet* kan zijn, is een gevolg, een vrucht van het oconomische stelsel waaronder we leven.

Het is de aan het Concurrentie-stelsel gegeven toepassing, die hier met ééne van Gods ordinantien in onverzoonlijken strijd komt.

*. De horoscoop.

Vooraf naar aanleiding van het bekende *Gids*-artikel trekt men in sommige redactie-burelen den horoscoop van de Kieswet, en bracht ook ons blad daarbij te pas, overmits we over die Kieswet nog tamelijk wel het stilzwijgen bewaarden.

Zij op dit laatste aanstonds aangemerkt, dat het enl voor de korte poos, dat onze hoofdredacteur zelf Kamerlid is, kiescher scheen, om over de Kieswet niet te veel te zeggen.

Welken indruk het ontwerp in het gemeen op ons maakte, is overigens reeds in Juni door ons verklaard.

Thans willen we er nog dit wel aan toevoegen, dat de Roomschen en Conservatief-liberalen, die bij de actie van 1894 het hoofdcontingent van de oppositie leverden, — gaat dit ontwerp door — het gelag zullen betalen.

Wat zij destijds beoogden was heel iets anders; en veilig kan gezegd, dat van de twee hoofdgroepen, waaruit de oppositie was saamgesteld, de veel kleinere groep met den buit strijken gaat, en de verreweg grootste groep met een kluitje in het riet wordt gestuurd.

Alles zal er dus van afhangen, hoe deze »teleurgestelde politieken" het geval opnemen. Getroosten ze zich hun nederlaag en schikken ze zich in hun lot, dan heeft de ministeriele partij het in haar macht, op het ingeslagen spoor door te gaan.

Bleken ze daarentegen van oordeel, dat het machtig aandeel, dat ze in de actie van '94 namen, hun op meer waardeering recht geeft, en stellen ze op dien grond hun conditie, dan komt het Kabinet voor de pijnlijke keuze, om of zijn eenigzins onafhankelijk standpunt te laten varen, of wel in tweestrijd te geraken met de eigen vrienden die het op het kussen hielpen.

Voorshands is daarom o. i. nog niets van het lot, dat deze Kieswet boven het hoofd hangt, te zeggen.

De beslissing ligt niet bij de *Gids*-redactie, niet bij de Liberalen, en ook niet bij het Kabinet, maar, ter eerster instantie althans, uitsluitend bij de *Roomsche Kamerclub*.

Eerst als die weet wat ze wil, en wat ze wil, merken laat, weten Kabinet en Natie waaraan we toe zijn.

Men mag dit betreuren, maar het feit is niet anders.

Buitenlandsch Overzicht.

AMSTERDAM, 14 Sept.

De manoeuvres in Pommeren zijn Donderdag afgelopen, en denzelfden dag nog is de Oostenrijksche monarch naar zijn Staten teruggekeerd. Middags om één uur aanvaardde Wilhelm met zijn gasten de terugreis naar Stettin, waar om 3 uur in het Slot een groot afscheidmaal werd gegeven, en toen gingen de hooge personages hun wege. Over een keizerlijke toespraak wordt niets gemeld, maar wel bracht de *Reichsanzeiger* een officieel afscheidwoord aan den Oostenrijkschen monarch.

»Z. M. keizer Frans Jozef, zoo heette het, keert heden, na afloop der Keizer-manoeuvres, naar zijn staten terug. Behalve de afdeelingen van ons leger, wien de eer is te beurt gevallen onder de oogen van den hoogen bondgenoot onzes Keizers getuigenis af te leggen van hun militaire vaardigheid, hebben in de laatste dagen duizenden Duitse mannen en vrouwen de gelegenheid gehad de ritterlijke gestalte van den Oostenrijkschen monarch aan de zijde van

onzen Keizer te aanschouwen, als een belichaming van het trouwe bondgenootschap, waarin Oostenrijk-Hongarije zich met het Duitse Rijk tot een bolwerk van den Europeeschen vrede heeft aangesloten.

»Moge de hooge gast uit de geestdrift, waarmee hij op Duitschen bodem werd ontvangen, de overtuiging met zich nemen, dat de toegenomenheid tot het bevriende naburige land in de harten van alle goede Duitchers onwrikbaar is vastgeworteld, en dat de Duitschers in het Rijk zich met hun broeders in Oostenrijk-Hongarije één weten in de liefde en vereering, die zij voor de zeldzame vorstendengden van Frans Jozef koesteren.

»De *Nordd.* bevatte een artikelje, dat in denzelfden toon was geschreven, terwijl andere, niet officieuze bladen eveneens hun sympathie voor den bondgenoot duidelijk uitspreken. Toch wordt, over het algemeen, de staatkundige beteekenis dezer vorstenbijeenkomst niet hoog aangeslagen. Dat het drievoudig verbond nog steeds van kracht blijft, wist men sedert lang, en dat de vriendschappelijke betrekkingen tusschen de gekroonde bondgenooten onverwakt zijn, mocht men ook wel aannemen. Over de waarde der manoeuvres kan, voorts, een leek eigenlijk niet oordeelen. Het maakt intusschen een eigenaardigen indruk, dat Woensdag het Zuidleger, onder aanvoering van Wilhelm II geplaatst, de overwinning behaalde en dat eerst, toen het Noordleger de eer der keizerlijke aanvoering genoot, de overwinning weer aan het laatstgenoemde verbleef. Het kan wezen, dat dit alles »zuiver spel" was, maar toch willen sommigen er iets anders achter zoeken. Commandant van de Noord-armee, die op alle punten werd teruggeslagen, was de graaf van Waldersee, maar dit heeft niet belet dat Wilhelm II zijn tegenstander tot »General-Oberst" der cavalerie met den rang van veldmaarschalk heeft benoemd. Het is dus in geen geval een smadelijke nederlaag, die Waldersee geleden heeft. Van den Oostenrijkschen monarch kreeg de graaf het grootkruis der St. Stephanus-orde. Ook aan vele andere officieren en hoogwaardigheidsbekleeders viel een dergelijk eerbetoon te beurt; maar dat Frans Jozef voor de armen van Stettin 4000 mark gaf, is eigenlijk het beste van alles.

De *Wiener Abendpost* bevat den tekst van een brief, door den Oostenrijkschen keizer aan Wilhelm II geschreven. Daarin wordt gezegd, dat de uitnodiging tot bijwoning der manoeuvres hem, Frans Jozef, een groote vreugde verschaft, vooral omdat zij hem een nieuw bewijs was van de vriendschappelijk gevoelsden des keizers van Duitschland voor hem en het Oostenrijksche leger.

Terwijl de Duitse kanselier Petersburg reeds verlaten heeft, om in Berlijn weer aan het werk te gaan, maakt de Russische premier zich gereed voor een reisje naar de Duitse hoofdstad. In hoever dit het karakter draagt van een tegenbezoek moet nog blijken. Berlijn is overigens niet de plaats waar prins Lobanoff wezen moet. Hij gaat met verlof naar Contraxville en maakt meteen van de gelegenheid gebruik, om even te Berlijn uit te stappen. Aanvaardelijk was de Russische premier van plan bij keizer Wilhelm zijn opwachting te maken, maar daar de keizer zich nog in L'omeren bevindt, is dit gedeelte van het reisprogramma geschrapt.

De groote revue in Frankrijk heeft niet gisteren, den 13en, plaats gehad, maar wordt eerst de volgende week gehouden, in tegenwoordigheid van den president. Na afloop biedt de heer Faure op het terrein een groot dejeuner aan en vertrekt dan om 3 uur 45 van Mirecourt per extra trein, om »savonds laat te Fontainebleau aan te komen.

De *Indép.* heeft een lang telegram uit Konstantinopel ontvangen, waarin breedvoerig melding wordt gemaakt van de daden van wreedheid, onlangs door Bulgaaische bendes in Mahomedaanse dorpen op de grenzen begaan.

Vooraf het dorp Yanikli, in het district Dospat was het tooneel van gruwelen, die, zegt de correspondent, ongelooflijk zouden zijn, indien ze niet in officieele rapporten van den gouverneur werden geconstateerd.

Vrouwen noch kinderen werden gespaard. Alle dorpen waar de woestelingen doortrokken, waren geplunderd en verbrand. Met dynamiet-bommen werd de verwoesting voltooid. Van de 300 huizen staan er nog maar 10. Het aantal slachtoffers is niet gering; ook is het bekend, dat verscheidene vrouwen vermoord zijn, na eerst te zijn mishandeld.

De enquête, door den gouverneur van Andrianopel ingesteld, toonde aan dat de gewonden, die nu in een militair hospitaal worden verpleegd, getroffen waren door Bulgaaische kogels. Het schijnt trouwens, dat Bulgaaische soldaten een voornaam rol speelden bij den overval van Yanikli. In het officieele Turksche rapport wordt gezegd, dat er heel wat Bulgaaische uniformen werden gezien. De Porte zal nu de regering van het Vorstendom wel over de zaak interpellereen.

Over de werktaking in Carmaux hoorde men de laatste dagen haast niets; er viel trouwens ook niets bijzonders te berichten; maar wel wijst alles er op, dat de strike geen doel zal treffen en de werktakers, bij gebrek aan de noodige hulpmiddelen, genoodzaakt zullen zijn met hangende poortjes te langen leste bij de patroons weer aan te komen.

»Men" begint de werktaking al vervelend te vinden; d.w.z. niet de vijanden, de »ergelijke bourgeoisie, vestegement met het bloed van den werkmans", maar de arbeiderswereld zelf. De federatie der arbeidersbeuren, die eerst het grootste karakter van den worstelstrijd te Carmaux" hoog verheft, vindt de werktaking nu toch wel wat lastig. Zij drukt te lang en vraagt te veel. De federatie heeft een manifest gezonden aan de verschillende vakverenigingen in Frankrijk en haart den plicht herinnerd, dien zij jegens de andere werktakingen heeft te vervullen. Dat manifest eindigt aldus:

»Van een algemeen standpunt beschouwd, zal de werktaking der glasblazers te Carmaux voor de toekomst een oewonderaardig voorbeeld zijn ter onderricht, en daarom zullen de werklidenverenigingen voor geen offer, hoe groot ook, terugdeinzen, opdat die strike met goeden uitslag bekroond worde." Dat is bemoedigend voor de werktakers, zou men seggen. Welke, maar het is nog niet uit.

»Niettemin moet niemand vergeten, dat voor het tegenwoordige er nog andere werktakingen zijn; dat ook nog andere kamers worden stelen voor de verovering van het dagelijksch brood. De corsetwerkers, de timmerlui en de schoenmakers van Limoges, de schrijnwerkers van Rennes, de hoedenmakers van Albi roepen onze hulp in. Zal dat beroep vruchteloos zijn? Neen! Terwijl wij het grootste deel onzer offere bewaren om de nederlaag en, zoo mogelijk, de ruïne van den kapitalist Rousguier te verkrijgen, zullen wij in ruime mate den plicht betrachten, die ons de algemeene solidariteit oplegt en onzen steun geven aan ieder, die een poging doet om betere levensconditiën te veroveren, aan iederen strijd voor de sociale emancipatiën."

Dus Carmaux moet niet alle offere vergen. En reeds vloeiden de gaven zoo langzaam toe! Wat zal het zijn, zoo die stroom nog verdeeld wordt? Velen zullen gaan snakken naar het hervatten van den arbeid en in deze dagen van ledigheid terugdenken aan den tijd, toen er ruim vier gulden per dag verdiend werd. Het geldt hier een beginsel, zeggen de werkliden: »Den patroon te onderwerpen aan onzen wil." Bij mij gaat het ook om een beginsel, zegt de directeur-administrateur der fabriek, de heer Rousguier: »Den baas te blijven in mijn eigen fabriek."

En zoo zullen de partijen wel tegenover elkaar blijven staan, tot één het moet opgeven wegens het uitgeput zijn der hulpmiddelen. Wie dit het eerst zal moeten doen, is nauwelijks meer twijfelachtig.

Allerlei.

De afgestorte jasmassa van den Altesgletscher in de Berner Alpen wordt door een ingenieur op het derde deel van den gletscher geschat. De schade aan vee bedraagt ongeveer 100,000 fr.

»Het tooneel van de ramp levert een aanblik van indrukwekkende woestheid op. De Gemmipis is over een groote uitgestrektheid bedolven; uit de woesteni, die een uur lang en verscheiden uren breed is, steken machtige ijsschokken omhoog. De luchtdruk was zoo groot, dat op een afstand van twee uur de boomen op de hellingen der bergen werden wortelot. De hutten, waarin de verongelukte herders sliepen, werden honderd voet weggeschoven. Alle levende wezens, menschen, runderen, varkens en honden werden gedood; slechts drie koeien bleven in leven.

De zoon des Emirs van Afghanistan, thans te Parijs, neemt een volledige verzameling Engelsche uniformen en wapens mee naar zijn land; duizenden photographiën van zichzelf; tien volledige stelen meubels; twaalf kisten kinderspeelgoed; juweelen met elektrische lampjes verlicht; twaalf fietsen; een poppenkast; een schrijftoestel; zuigflessen; zes stalen kanonnen; een volledige verzameling brillen en knijpbrillen van alle sterkte; vier piano's; redingtoestellen; keukengereedschap, enz. enz. Hoe hij met zijn gevolg zijn hotel te Londen bewoond heeft, kan men hieruit nagaan, dat het van boven tot beneden geheel opnieuw geschilderd en gestoffeerd moet worden.

Deze week nog zal naar alle waarschijnlijkheid voor het hof van assises te Parijs de uitspraak geschieden in de zaak tegen Felix Martin, Robin en André (Zuiderspoorweg-maatschappij). De advocaat-generaal heeft in een rede, die om hare helderheid wordt geroemd, de rol van elk der drie beschuldigten aangewezen. André was de stroomop van baron De Reinach; ten huize van Robin is de opbrengst der »operatie" verdeeld; en Felix Martin was 't met Reinach volkomen eens. Hij vroeg een gestreng vonnis voor de »drie geldwolven die in hun vuil bedrijf waren gestoord."

De verdiger der drie beschuldigten, de advocaat Raoul Rousset, had groot succes. Hij vroeg bewijzen, dat de onderneming fictief en frauduleus was. Een schaterlach daverde door de zaal na zijn tirade: »ik zie hier drie beschuldigten, maar geen minister geen oud-minister, geen afgevaardigde, zelfs geen lid van den Senaat."

De sociaal-democratische *Vorwärts*, die reeds zoo dikwijls geheime stukken openbaar maakte, gaf gisteren den tekst eener circulaire van den Minister van Oorlog aan de commandanten der legerkorpsen, waarin wordt opgemerkt, dat de soldaten alleen bevoegd, niet verplicht zijn mishandelingen aan te geven, die zij van superieuren hadden ondergaan. Dat zou, indien het stuk echt is, slaan op de aanschrijving van sommige commandanten, die het aangeven van zoodanige mishandelingen als een verplichting aan de soldaten hadden opgelegd.

De lord-mayor van Londen vertoefte nog steeds te Bordeaux en onderneemt van daar uitstapjes in de omstreken; overal waar hij komt, wordt hij hartelijk begroet.

Tegen Zondag heeft bij een uitnodiging aangenomen van den Parijschen gemeenteraad, voor een feestmaal in het Stadhuys. Aan dit diner zal ook worden deelgenomen door de ministers Leygues en Hanotaux, den Engelschen gezant lord Dufferin, en de afgevaardigden van Parijs.

Het telegraphisch bericht over den brand van de transportboot *Comorin* in Marseille, is nog met de volgende bijzonderheden aan te vullen:

Het schip zou heden naar Toulon gaan en van daar 20 Sept. naar Tonkin vertrekken, met een aantal passagiers en een lading van 50 ton materiaal, 300 ton kolen en verschillende voorraad voor den dienst in de kolonie. Het vuur schijnt aangekomen te zijn in balen fourrage, en verspreide zich zoo snel, dat de bemanning geen tijd had iets te redden. De drijvende stoomput kwam wel spoedig ter plaatse en was Vrijdagmorgen om 1 uur den brand meester, maar door een gebrek aan de machine kon zij toen geen water meer geven, zodat het vuur opnieuw aanwakkerde en de *Comorin* geheel verbrandde. De vonken werden door den wind op een grooten afstand medegevoerd en veroorzaakten op verschillende plaatsen begin van brand, doch deze werd spoedig gebluscht. Verdere onheilen kwamen dan ook niet voor.

Binnenland.

AMSTERDAM, 14 September.

Belastbare opbrengst der gebouwde eigendommen.

Volgens de wet op de grondbelasting moet de belastbare opbrengst der gebouwde eigendommen om de 20 jaar worden herzien. Dat twintigjarig tijdstip verstrekt 31 December a.s., zoodat vóór 1 Januari 1896 een nieuwe schatting zou moeten plaats hebben. De vorige regering wilde zich daartoe niet bepalen en stelde een geheel nieuwe wet op de grondbelasting voor, waarbij de belastbare opbrengst zowel der gebouwde als der ongebouwde eigendommen aan een periodieke herziening werd onderworpen, met dit verschil, dat de herziening voor de gebouwde eigendommen iedere tien jaar zou geschieden en de ongebouwde slechts bij geleken behoefte.

Deze regering heeft dit ontwerp niet opnieuw ingediend. Zij acht den tijd nog niet gekomen voor de regeling van de periodieke herziening der ongebouwde eigendommen. Een partiele of geleidelijke herziening ware onbillijk, en zoo kort na de perquisitie niet gerechtvaardigd; te minder omdat de herziening van de ongebouwde eigendommen thans zou dreigen te stuiten op hoogst ernstige bezwaren, die den goeden uitgang van het werk in groot gevaar zouden brengen, nl. dat zou blijken, dat de dan vast te stellen belastbare opbrengst niet onbelangrijk zou verschillen met de werkelijke opbrengst.

Bovendien acht deze Minister van financiën het niet onmogelijk, de grondbelasting op bevredigende wijze te regelen, zonder inniger verband tusschen de belasting op de gebouwde en de ongebouwde eigendommen.

De Minister meent zich dus voorloopig te moeten beperken tot het voordragen van een regeling ter herziening van de belastbare opbrengst der gebouwde eigendommen. Ter tegemoetkoming aan de bezwaren tegen de herziening in 1874 en 1875 is de samenstelling van het met de schatting belaste personeel, zoolwel als de methode van schatting, thans geheel anders geregeld dan in de wet van 1873. Die wet bepaalde voor alle gebouwde eigendommen eenzelfde wijze van schatting. Thans wordt voorgesteld verschillende methoden toe te passen op verschillende soorten van gebouwen.

Voor de eerste categorie van gebouwen, de woonhuizen, niet tot hooven behoorende, is het stelsel der wet van 1873 behouden, doch steeds wordt de bel. opbr. uit de huurprijs afgeleid. Voor de tweede categorie (gebouwen die niet of slechts voor een klein gedeelte tot woning dienen) wordt de bel. opbrengst bepaald op zes percent der verkoopwaarde en voor de derde categorie (de gebouwen kennelijk voortdurend bestemd om grotendeels gebruik te worden te maken met gronden, waarop landbouw, veeteelt enz. wordt gedreven) op 3½ percent.

Het schattingwerk zal worden opgedragen aan speciale colleges van zitters, bestaande behalve uit den voorzitter uit twee, of, waar dit voor de schatting der tot hooven benoemde gebouwen noodig mocht zijn, uit drie leden en plaatsvervangers, waarvan één lid en één plaatsvervanger zal worden benoemd door de rechtbank in de hoofdplaats van het district en de overige leden en plaatsvervangers werden aangewezen door Ged. Staten. De voorzitter en zijn plaatsvervanger zullen worden benoemd door den minister van financiën. De vorige herziening kostte f 949,241.94. Thans zullen de kosten lager kunnen zijn, daar in veel gevallen het tijdrovend bezoek aan de te schatten perceelen kan worden vermeden.

Tweede Kamer.

De eerste openbare vergadering van de Tweede Kamer in het nieuwe zittingjaar is bepaald op aanstaanden Dinsdag des namiddag- te 3 uur.

In de secties.

De Haagse correspondent van de *Zaai. Ct.* zegt te weten, dat het gisteren en eergisteren in de secties tamelijk warm is toegestaan dat de voorstanders van 't ontwerp-Tak al de zwakke zijden van het voorstel-Houten hebben blootgelegd, al de voordeelen van het vroeger project daartegenover stellende; dat de tegenstanders van Tak's kiesrecht-nutbreiding noodgedwongen hebben moeten erkennen, dat ook de nu voorgestelde regeling mank gaat aan grove gebreken, principieel misschien nog bij de vorige achterstaat, en stellig niet minder onbillijkheden in 't leven roept.

Onderzoek naar de werking der Kieswet.

Voor de leden van het Alg. Ned. Werkliedenverbond is een brochure uitgegeven over de voorgestelde kiesrechtregeling, en de houding daartegenover aan te nemen.

Met het beginsel of de algemeene strekking van het kiesrechtontwerp, zegt de Schr., zullen we vrede moeten hebben, omdat het niet anders kan, uit noodzaak dus. Maar dit mag ons niet weerhouden alles te doen, wat in ons vermogen is, om op nooddie en in den geest van het ontwerp ook billijke verbeteringen aan te dringen.

Op te komen voor het behoud van den 23-jarigen leeftijd, den leeftijd voor gewone burgerlijke meerderjarigheid, is in 't algemeen niet zoo moeilijk. Evenmin schijnt ons dat toe het geval te zijn voor vernieuwing van het kiesrecht voor den gemeenteraad en om — want hiervan hangt ook veel af — de stembus ook des avonds open te krijgen.

Maar verder wordt het moeilijker. Hoeveel en wie (naar den maatschappelijk-levenstoestand te oordeelen, want hier komt het op aan) zijn al of niet aangeslagen in de vermogens- of bedrijfsbelasting of sulen als het ontwerp op de personele belasting onveranderd wél worden, in de termen vallen om te betalen?

Hoeveel ongeveer van hen, die niet in eenige rijksbelasting zijn aangeslagen, hebben kans kiesrecht te erlangen omdat zij of het voor verschillende gemeenten gestelde huurbedrag betalen, of krachtens dienstbetrekking of pensioen het voor verschillende gemeenten bepaalde inkomen hebben? Verschilt hun getal en in 't algemeen het getal der kiezers in verhouding tot het sieletal, in enkele of meerdere gemeenten belangrijk bij dat van andere?

Wij weten er niets van, en niemand kan dat bij benadering weten.

Willen wij met kans op welangen tegen de vrij zeker al te beperkte uitbreiding opkomen, dan sulen wij dat moeten doen met cijfers, verkregen door een onderzoek over groepen van werklieden, in verenigingen, buurten en fabrieken. Een onderzoek dat loopt over het beroep, den leeftijd, het werkelijk huurbedrag, het loon dat per uur of per dag wordt verdiend en waarop, verzuim in aanmerking genomen, per jaar kan worden gerekend, enz. enz.

Tot zulk een onderzoek moet het komen. Hierbij dient in de eerste plaats gerekend te worden op de medewerking der werklieden-verenigingen en op de werklieden in 't algemeen, wier belang het eerst en het meest bij een zoo ruim mogelijke uitbreiding van het kiesrecht is betrokken.

Uit zulk een onderzoek zal blijken, dat in het stelsel van het ontwerp de uitzetting der daarin gestelde grenzen voor kiesbevoegdheid voornamelijk sal moeten gevonden worden in verhoging van het huur- en in verhoging van het loonbedrag, dat als voorwaarde voor toekenning van het kiesrecht geldt voor hen die niet zijn aangeslagen in eenige directe rijksbelasting, alsmede in het doen vervallen van de 13 maanden dienstbetrekking bij dezelfde onderneming.

De Keizer aller Russen heeft de uitnodiging van de Nederlandsche en de Britsche regering aangenomen, om zich te belasten met de aanwijzing van een Russisch rechtgeleerde van onbetwist gezag, om als schiedrechter op te treden in het Costa-Rica-geschied.

Aangewezen is de heer F. de Martens, lid van den Staatsraad en van den Raad van het Departement van Buitenlandsche zaken te St. Petersburg.

Met het oog op de waarschijnlijkheid, dat eerlang de indiening van een wetsontwerp te wachten is tot invoering van eenheid van tijdsrekening, circuleert in verschillende plaatsen van ons land een adres aan de Tweede Kamer, waarin adhaesie wordt betuigd aan het ten vorigen jare door Prof. Fockema Andreae te Leiden ingediende adres tegen de invoering van den Midden-Europeeschen en vóór die van den Amsterdamschen tijd.

In de afgelopen maand Augustus kwam het mond- en klauwzeer in ons geheele land voor bij 231 dieren van 25 eigenaars en wel in Noord-Holland bij 121 dieren van 13 eigenaars en in de provincie Utrecht bij 160 dieren van 12 eigenaars; de kwade dross bij 13 paarden van eigenaars (in Zuid-Holland); de besmettelijke varkensziekte bij 2756 varkens van 2037 eigenaars. Deze ziekte kwam voor in alle provincies, uitgezonderd Limburg; en wel het meest in Zuid-Holland (1152 van 1007 eigenaars), en Friesland (814 van 499 eigenaars). In Drenthe werd zij bij 4 varkens van 1 eigenaar geconstateerd.

Een nieuwe Stoomvaartlijn.

Er is sprake van de oprichting eener stoomvaartlijn onder Nederl. vlag tusschen Rotterdam en Afrika v. v. De booten van de Nieuwe Afrikaansche Handelsvereeniging zouden daarin overgaan.

Goedkoopere reizen.

Een inzender X, die meermalen in de *N. R. Ct.* schrijft over economische en technische spoorweg-aangelegenheden, keurt thans dit in onze spoorwegartikelen af, dat zij het personen-vervoer voor lange afstanden betrekkelijk lager stellen dan voor korte. Dat is z. i. niet de praktische weg, wij aldus slechts enkelen van de verlangde vrucht voordeel genieten, tegenover de massa, die zich over korten afstand beweegt. En onder die weinigen bevinden zich betrekkelijk minder 3e dan 1e en 2e kl. reizigers, wien het beter past de hoogere vracht te betalen dan aan 3e kl. reizigers, die intusschen toch de ziel uitmaken van het verkeer. De vrachtwijziging is voorts te gering om toereikenden invloed te kunnen uitoefenen op algemeene ontwikkeling van verkeer. Die is alleen te wachten van vrachtprijzen, die het middel van vervoer onder bereik brengen van het gansche publiek. Het algemeen belang vordert dat er geen krachten worden verspild, die kunnen strekken om dat doel te bereiken.

De Minister bepaalt zich daarom tot het vaststellen van gelijke eenheidsprijzen voor vrachtberekening over korte en lange afstanden. In de gegeven omstandigheden verdient het wellicht aanbeveling voor de 1e en 2e klasse, en ook voor de 3e klasse, voor enkele reis voorloopig in stand te houden de bekende maxima van vijf, vier en twee en halven cent per kilometer. Voor de 3e klasse reizigers ware dan deze vracht bij uitzondering met de helft te verminderen bij gebruikmaking van locale treinen, bestaande uit 2e en 3e klasse rijtuigen van gewoon of daarvoor opzettelijk gebouwd kaliber, waarvan de Minister het minimum aantal had aan te geven, voor elke streek ingelegd overeenkomstig hare gesteldheid.

Als daartoe kon worden volstaan met vermindering van het maximum bij het gebruik maken van bedoelde treinen, uitsluitend ten behoeve van 3e kl. reizigers, dan moest echter deze vermindering niet slechts voor dat doel afdoende zijn, maar tevens kunnen strekken, om het spoorweg-verkeer onder bereik te brengen van een groot deel der bevolking, dat thans niet in staat is de verschuldigde vracht te bekostigen. Misschien ware vermindering met een derde reeds teereikend.

Nog niet compleet.

Het is sukkelen met het wethouderschap in Amsterdam. Thans heeft Dr. Bloeker voor de tweede maal bedankt, natuurlijk wijl hij het niet voldoende vond, dat hij in het collegie van B. en W. zijn adviezen over de gasthuizen en den gezondheidsdienst kon geven, maar deze takken van gemeentelijken dienst onmiddellijk onder zijn beheer wilde gesteld zien. De Raad zal nu voor de derde maal een wethouder moeten benoemen in de vacature van Lennep, en het is zeer te vrezen, dat de onderwijsspecialiteit, Dr. Sauvage Nolting, nu naar de groene tafel gaat, ook al is hem zoo duidelijk als iets gebleken, dat de Raad hem, zoo hij gekozen wordt, slechts neemt uit gebrek aan betere kandidaten.

Of de heer Nolting het, ook na de stemmen van Woensdag, zal aannemen?

Niet onmogelijk is het, daar de man bij de verkiezingen is aanbevolen als de ware broeder voor de opengevallen plaats van den wethouder Van Lennep.

Op de komende gebeurtenissen is hij dus behoorlijk voorbereid.

Nu, dat kan van Amsterdam wat dit wethouderschap betreft, thans ook wel gezegd worden.

De Koningin Wilhelmina.

De proefvaart van de in Engeland gebouwde *mail-steam*, die voor den dienst tusschen Vlissingen en Queensborough is bestemd, de *Koningin Wilhelmina*, is gister weer met ongunstige uitkomst afgevoerd.

Men had Engelsche stokers laten komen, om te zien of de mindere snelheid wellicht aan de wijze van stoken lag, maar de boot liep nog 1½ mijl minder dan bij den eersten proefocht.

Heden worden de proeven herhaald, en vol-

doet de boot dan niet aan de eischen, dan gaat zij als onbruikbaar terug.

Het uitvoerend comité der admiraliteit van Noorwegen heeft besloten tot den aanbouw van twee pantschers van het *Svea*-type, gelijk Zweden die heeft. De prijs dier schepen is 3 miljoen kronen per stuk. In Noorwegen wenscht men echter pantschers die den Zweedschen de baas zijn, en daarom is besloten, aan elk der nieuw te bouwen schepen één miljoen kronen meer ten koste te leggen. In Stockholm ziet men deze uitbreiding der Noorsche vloot met groote belangstelling aan, maar ook daar gaan stemmen op, die vergroting der Zweedsche vloot wenschen. Ze bestaat nu nog maar uit vier pantschers, zes torpedobooten eerste en negen tweede klasse, en eenige oude kanonneerboten. Volgens de meening der regering zou de vloot, om een landing op de kust te kunnen verhinderen, sterk uitgebreid en geheel gereorganiseerd moeten worden.

Men deelt aan de *N. R. Ct.* mede, dat het bericht, dat prof. d'Aulnis de Bourouill het voornemen had medewerking te verleenen aan een *Nieuw Utrechtsch Dagblad*, onjuist is.

Haven te Scheveningen.

Voor de eventuele leening van f 200,000 ten behoeve eener visschershaven is tot heden door de ingezetenen ingeschreven voor een bedrag van circa f 150,000, waarvan f 100,000 door de rederij. De inschrijvingen zullen geldig blijven tot 1 Januari 1897.

Gemengd Nieuws.

Het nieuwe Gemeente-museum. Hedenmiddag werd het nieuwe gemeente-museum, aan de Van Baerlestraat alhier, met eenige plechtigheid geopend. Het nieuwe gebouw, dat een lengte heeft van 100 M., bij een gemiddelde diepte van 36 M., bevat op twee verdiepingen ongeveer 50 zalen voor tijdelijke of blijvende tentoonstellingen bestemd.

Een feestavond in »Patrimonium». De Koninklijke onderscheiding, den heer B. Poesiat ten deel gevallen, had het bestuur der afdeling Amsterdam van *Patrimonium* aanleiding gegeven om een buitengewone ledenvergadering te beleggen, ten einde den oud-voorzitter van de afdeling met zijne onderscheiding geluk te wenschen.

Gisteravond had deze vergadering plaats in de zaal van *Frascati* was bijna te klein om alle belangstellenden te bevatten. Door ongetuigdheid van den voorzitter, den heer K. Kater, werd de vergadering door den 2den voorzitter J. Schuitman geopend, en het doel van dit samenzijn kort uiteengezet. Daarna werd de heer Poesiat met eenige zijner familieleden binnengeleid.

Namens het bestuur werd den heer B. Poesiat geluk gewenscht door den heer Jb. van Oversteeg, die den accuraten secretaris, den flinken voorzitter, den ijverigen werkmans hulde bracht. Daarna werd het woord verleend aan den heer W. Hovy, door wien herinnerd werd hoe de toezeggingen, in Gods Woord gedaan, aan den bekroonde waren bevestigd, en die den trouwen arbeider enouden vriend dank en hulde bracht voor zijn onverdroten ijver in zijn arbeid en zijn gehechtheid aan zijn patroon. De Giepen, die door het bestuur was uitgenoodigd een kort woord op deze samenkomst te spreken, voldeed daaraan op de hem eigene wijze. Zaaikrijk was de uiteenzetting van het ontstaan en leerrijk het betoog over de betekenis der ridderorden en Koninklijke onderscheidingen. Waar het vaak geschiedde dat bij het uitreiken van ridderorden de bekroonde werd benijd, hier kan getuigd worden dat het ontvangen der onderscheiding niemand bevreemde, en allen die Poesiat kenden, instemden met het woord, zoo even uitgesproken: »Waarde broeder Poesiat, wij gunnen u deze onderscheiding van harte».

De medaille, die thans de borst van den bekroonde siert, zal na overlijden weer moeten teruggegeven worden, maar de genade die de bekroonde ook in het ontvangen van dit zilver erkende, zal met hem blijven.

De secretaris van het verbond, de heer J. Witmond, een der mede-oprichters van *Patrimonium*, sprak over de belangloze toewijding door Poesiat aan *Patrimonium* betoond. Al wat hij voor het Verbond deed, was alleen uit plichtbesef en nooit is door Poesiat hiervoor eenige belooning gewenscht of ontvangen.

De eer van deze onderscheiding kwam hem echter niet alleen toe. Zijne vrouw had voor een deel er ook aanspraak op, en met luid applaus werd de opmerking begroet dat zonder zijn vrouw Poesiat nooit had kunnen zijn, die hij geweest is.

De heer Poesiat kreeg daarna het woord. Zijn dank betuigende voor de belangstelling die hij thans ondervond, kon hij niet nalaten te zeggen dat hij de eer, in de bekroning en hier ondervonden, dankbaar wenschte neder te leggen aan de voeten van Hem door wien genade hij tot op dezen stond was die hij was. God alleen en God in alles de eere, was zijn levensleus en deze leus moest ook thans worden hooggehouden. De heer J. D. Root Jr., secretaris der afdeling, sprak een woord van dank uit aan allen die hadden medegewerkt om dit samenzijn zoo goed te doen slagen. Niet het minst kwam die dank toe aan de Zangvereniging de *Lofstem*, directeur de heer P. J. Kloppers, die, hoewel geheel onvoorbereid, dadelijk bereid was, heden avond de feestvreugde te verhoogen, en op uittekerende wijze daaraan heeft voldaan. Eveneens de firma G. A. Goldschmeding, die kosteloos een orgel had afgestaan.

Met belangstelling en instemming werden de sprekers aangehoord, en daverend toegejuicht, en te 10½ uur werd dit samenzijn gesloten, dat zeker nog lang door *Patrimonium*'s leden dankbaar zal worden herdacht.

Vereeniging van Christelijke kantoor- en handelsbedienden. De *Staats-Ct.* van heden bevat de statuten der »Nederlandsche vereeniging van Christelijke kantoor en handelsbedienden».

De grondslag der vereeniging is volgens art. 2 der statuten de Bijbel als Gods Woord, welke misdien wordt aanvaard als eenig richtsnoer, óók voor het maatschappelijk leven.

De vereeniging stelt zich ten doel, de maatschappelijke belangen harer leden te behartigen, zoolwel de sedelijke, als de intellectuele en de stoffelijke, op een wijze, overeenkomstig den grondslag, in art. 2 omschreven.

Dit doel tracht zij te bereiken door:

- a. het houden van vergaderingen;
- b. het organiseren van lezingen;
- c. het uitgeven van een orgaan;
- d. het oprichten van leerkringen;
- e. het openen van cursussen tot bevordering van handelskennis;

- f. het instellen van een bureau tot plaatsing;
- g. een ondersteuningsfonds bedoelende;
- h. het verstreken van tijdelijken en stoffelijken steun aan leden der vereeniging, die buiten hun schuld zonder betrekking of door ziekte tijdelijk hulpbehoevend zijn;
- i. een uiterkeering in eens te verstreken aan weduwen en nagelaten betrekkingen van leden der vereeniging, binnen sekeren tijd na hun overlijden, en
- j. het stichten van een pensioenfonds.

De vereeniging bestaat uit gewone leden, eere-leden en donateurs.

Leden der vereeniging kunnen zijn alle mannelijke kantoor- en handelsbedienden, die den leeftijd van achttien jaren hebben bereikt en instemming betuigen met art. 2 en 3 van de statuten.

Voor het eerst zijn als bestuursleden opgetreden de heeren J. W. Teller, W. J. Verleur, H. B. Weyland jr., H. J. Heuvelink, A. D. Kroonenburg, H. Elandt, Gm. F. W. Rosen-dahl.

Gestikt. Te Kilder werd een ornulof gevierd en een der gasten kreeg een stuk vleesch in de keel, dat men niet meer kon verwijderen. De arme man, die een gezin met 7 kinderen nalaat, stikte.

Op de Zuidzee. Tijdens een vrij hevigen Z. W. wind kwam Woensdag T. Kunst, met zijn tjalk *De goede Verwachting*, ten N.-W. van het eiland Urk, toen de helmtoot van het roer brak en het vaartuig ten anker ging, ten N. W. van het eiland. Kort daarna dreigde door een lek 60000 water naar binnen en sloegen de golven zoodanig over het zwaar geladen schip, dat de schipper de noodvlug heescht.

Zoodra dit op Urk gezien werd, haastte de visscher L. Kramer zich met zijn botter U. K. 12 naar het in nood verkeernde vaartuig en hij mocht het genoegen smaken, de bemanning — zijnde genoemde schipper met vrouw en acht kinderen — te redden en behouden op Urk aan wal te brengen.

Spoedig daarna zonk het vaartuig, nadat nog een klein deel der lading uit roggte bestaande, door twee visschersvaartuigen naar Urk was gebracht.

Staats-Courant.

Benoeemd tot notaris te Gorinchem, J. H. Muller, thans notaris te Capelle aan den IJssel.

Bij Konink. besl. is, als blijk van goedkeuring en tevredenheid, de bronzen medaille en een loffelijk getuigschrift, toegekend aan A. Kramer C. W., H. Kramer L., L. Kramer H. en O. Hoefnagel C., visschers te Urk, wegens de met levensgevaar gepaard gaande redding van drie opvarenden van een in de Zuidzee tusschen Urk en Elburg gezonken tjalk, op 3 Mei 1895.

Kerknieuws, enz.

GEREF. KERKEN. Aangenomen: Naar Scharnegoutum c. a. (cl. Sneek), door A. Roorda, te Zuid-Beierland.

Bedankt: Voor Middelharnis, door G. H. Esselink, te Sliedrecht. — Voor Rijssen (cl. Deventer), door J. K. de Winkel, te Elburg B.

NED. EZRV. KERK. Zesdel: Te Tiel, H. W. ter Haar Bz., te Hoogezand; J. S. Kruseman Aretz, te Wormer; J. J. Ongeest, te Terborg; H. R. Offerhaus, te Havelte; F. C. A. Pantekoe, te Boven-Carpeel, en H. Blankstein Jr., te Olde- en Nijeholtpade.

Beroepen: Te Ee, A. J. Moatijn, te Vrieschelo. — Te Kollumerzwaag, C. J. H. Verweij, cand. te Middelburg. — Te Colijnsplaat, M. J. Sanders, te Numansdorp. — Te Ovezande en Driewegen, A. M. Knottnerus, te Zaamslag. — Te Oudshoorn, L. S. de Bruijn, O.-I. pred. te Utrecht. — Te Mastenbroek, W. Back, te Tuil.

Bedankt: Voor Enkhuizen, door H. A. Vermeulen, te Haastrecht. — Voor Akkerwoude, door J. A. Schouten, te Geervliet. — Voor Hendrik-Ido-Ambacht, door J. G. Dekking, te Jaar veld. — Voor Oldeholtwolde, door R. Kijl tra Jr., te Kortezwaag. — Voor Oppenhuizen (bij Sneek), door F. J. Les, te Bruchem. — Voor Halle, door D. J. Veen, te Bergharen.

De heer H. P. C. Graefe, cand. te Kampen, die het beroep aannam naar de Geref. kerk te Laar (Fr.), heeft met gunstig gevolg peremptoir examen afgelegd voor de classis Bentheim, der oud-Geref. kerk in Pruisen.

Kerkeraden wordt beleefdelijk verzocht, onze Redactie bericht te willen zenden van alles, wat op het beroep van Dienaren des Woords betrekking heeft.

Schoolnieuws.

Tot onderwijzers aan de Chr. school (hoofd de heer Smit) te Vlaardingen zijn benoemd de heeren G. Niemantverdriet te Oud-Alblas en G. H. Nagtegaal te Maasland, die deze benoeming hebben aangenomen.

Te Rozenburg is tot hoofd der op te richten Chr. school benoemd de heer J. Ostinga te Barneveld, werkzaam aan de Chr. school aldaar.

Thermometerstanden:

Te Amsterdam, hedenmiddag 12 uur 55½; 3 uur 52½; hedenmorgen 9 uur 57½; hedenmiddag 1 uur 66°.

Standen van hedenochtend 8 uur: Delfzijl 57½; Groningen 64½; Helder 58½; Amsterdam 55½; Utrecht 58½; Vlissingen 57½; Maastricht 57°.

Telegrammen.

Weenen, 13 Sept. Volgens bericht uit Konstantinopel aan de *Politische Correspondenz* is de Turkische minister van oorlog op het punt de reservatibattalions van de brigade te Ukub, alsook het onlangs onder de wapens geroepen Goeshoedjina-regiment weder te demobiliseeren, aangezien de toestand in Macedonië geen ongerustheid meer werkt.

Madrid, 13 Sept. Een telegram uit Havana aan den *Liberal* meldt dat de opstandelingen het fort Managuita en een huis te Aguada Sobrancel door dynamiet in de lucht lieten springen. Zij vielen het dorp Itzelles aan, dat heldhaftig verdedigd werd door een detachement Spaansche troepen. Ten slotte namen de rebellen de vlucht met achterlating van een aantal gewonden.

Naar de *Imparcial* uit Havana verneemt trachten de rebellen de plattelandbewoners

van Santa Clara in opstand te brengen. Troepen zijn echter in die provincie in voldoende getale aanwezig om de beweging tegen te gaan. Lorenzo Marques, 13 Sept. Zondag heeft er een bloedig gevecht te Magia plaats gehad. De Portugeezen hebben het krf. hoofd Zichaba verlagen en 800 man gedood. Zij zelven hadden 5 dooden en 20 gewonden.

Pretoria, 11 Sept. De Transvaalsche Volksraad besloot den Pretoria-oorlog tot Pietersburg te verlengen. Beh. lre dat daardoor de goudvelden van Waterberg en Zoutpanberg worden aangesloten, zal de nieuwe lijn de kortste weg worden voor transitoverkeer met Rhodesia.

Londen, 13 Sept. Aanvoer van Eng. Tarwe 700 qrs., vreemde d. 83,400 qrs., Eng. Gerst 600 qrs., vreemde d. 36,800 qrs., Eng. Haver 300 qrs., vreemde d. 42,700 qrs.

Londen, 13 Sept. Tin Straits f 65.7.6., do. per 3 m. f 65.15. Koper Chili f 47.—, do. per 3 m. f 47.7.6. Zink f 15.5 f 15.7.6. Lijnraad. Aangevoerd deze week 14815 qrs. Friese Boter 96 f 98/.

Londen, 14 Sept. 7 tarweladingen aan de kust ten verkoop aangeboden en 0 aangekomen. Beetwertsuiker Sept. lev. 9/9.—. Lijnolie. Uitvoer deze week 72 ton, waarvan 0 ton naar Amsterdam.

Glasgow, 13 Sept. Ruw IJzer 48/9½. Liverpool, 14 Sept. Katoen. Verkocht 6,000 bn., invoer 2000 bn.

Liverpool, 14 Sept. (2e dep.) Katoen. Verkocht 6,000 bn., op spec. 500 bn.

Amer. any port L. M. C. lev. Sept./Oct. 4.17, Nov./Dec. 4.17, Jan./Febr. 4.19, Maart/April 4.22, Mei/Juni —.

Berlijn, 14 Sept. (Slotkoersen). Rogge, Sept. 114.75, Oct. 115.75. Raapolie, Oct. 44.10, Dec. 43.50. Tarwe, Sept. 135.50, Oct. 136.50. Spiritus, loco 34.40, Sept. 38.40, Oct. 38.10.

Wissel Amsterdam 2/m. 108.05, kort 108.40. Hamburg, 13 Sept. Raapolie, loco 45.—. Petroleum, loco 6.20 brief, do. —. geld. Reuzel, Steam 31.—.

Spiritus, Sept./Oct. 17½, Nov./Dec. 17½. Koffie, Santos good average per Sept. 74.—, Dec. 72½, Maart 71½, Mei 70½.

Omsat op termijn 12 Sept. 6,000 bn. Bremen, 14 Sept. Petroleum, loco 6.15 brief. Reuzel, Wilcox loco 32½, Armour —.

Spek, short clear middles loco 29½, long do. —.

Kuilen, 14 Sept. Tarwe, vreemde 15.—. Rogge, dadelijk vreemde 13.—. Raapolie, dadelijk 49.—, Oct. 46.80.

Rijnhoogte te 11 uur 1.15. Weersgesteldheid: Betrokken.

Paris, 13 Sept. Raapolie, loopende maand fr. 49.75, Oct. fr. 50.—, Nov./Dec. fr. 50.—, 4 eerste maanden fr. 51.—.

Lijnolie, loop. mnd. fr. 50.75, Oct. fr. 49.50, Nov./Dec. fr. 49.—, 4 eerste mnd. fr. 48.50.

Spiritus, loop. mnd. fr. 30.—, Oct. fr. 39.50, Nov./Dec. fr. 30.75, 4 eerste maand. fr. 31.50.

Suiker 88° dadelijk fr. 28.— à —.—, witte No. 3 loop. mnd. fr. 30.—, Oct. fr. 31.—, 4 maanden van Oct. fr. 31.10, 4 eerste maanden fr. 31.60, geraffineerd fr. 98.50 a 99.—.

Meel 12 Merken, loop. mnd. fr. 42.—, Oct. fr. 42.60, 4 mnd. van Nov. fr. 43.50, 4 eerste mnd. fr. 43.80.

Tarwe, loop. mnd. fr. 18.50, Oct. fr. 18.80, 4 mnd. van Nov. fr. 19.30, 4 eerste maanden fr. 19.75.

Rogge, loop. mnd. fr. 10.10, Oct. fr. 10.40, 4 maanden van Nov. fr. 10.75, 4 eerste maanden fr. 11.10.

Newyork, 13 Sept. (Slotkoersen). Beleming Staatsbullen 1.—, do. andere effecten 1.—. Wissel op Londen 60/d. 4.89.—, id. op Paris 5.16½, id. op Berlijn 95½, 4 pCt. America 112½, Atchison Topeka Santa-Fé 19¾, do. second. Mortg. Bonds A. 82¾, do. 4 pCt. general Mortg. 81.—, Baltimore en Ohio Aand. 64.—, Canada Southern A. 54½, Can. Pac. Sp. Aand. 56.—, Central Pac. ditto 19.—, Chic. N.-Western pref. A. 145.—, Chic. Milw. St. Paul gen. A. 74½, Denver & Rio Grande gen. A. 16¾, Denver & Rio Grande pref. A. 53½, Illinois Central A. 102.—, Louisv. & Nashv. gen. A. 62¾, Michigan Central A. 100½, Minn. Kansas & Texas A. 17¾, Erie-Spoorw. A. 87½, N.-Y. Ont. West. gen. A. 17½, Norfolk & West. pref. A. 14½, Manitoba Minneapolis A. 115½, Union Pacific A. 14½, Wab. St. L. & Pac. pref. 22¾.

Newyork, 13 Sept. Katoen. Dagel. ontvangst 9000 bn., dag. uitvoer naar Gr.-Britt. 12000 b., do. naar het vasteland 1000 bn., middl. Upland 8¼, do. N.-Orleans 7½, op lev. Sept. 7.94, op lev. Dec. 8.12, Petroleum, ruw 7.50, pipe line certifi. lev. Oct. 124.—, geraffineerd 7.10

